

Kommunernas och regionförvaltningsverkens hälsoskyddsmyndigheter

Kontroll av badvattenkvaliteten vid allmänna badstränder badsäsongen 2020 och rapportering angående badstränder

Valvira styr verkställigheten av och tillsynen över hälsoskyddslagen (763/1994) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. I detta brev ges anvisningar såväl för kontroll och tillsyn av badvattenkvaliteten vid allmänna badstränder inom tillämpningsområdet för social- och hälsovårdsministeriets förordning (177/2008) som för rapportering angående badstränderna.

Trots coronavirusepidemin bör förberedelser för badsäsongen vidtas på samma sätt som i normala förhållanden. Statsrådet kan fatta beslut som påverkar användningen av badstränder, men kunskap om sådana finns inte i nuläget. På badstränder bör information ges om hygien under coronavirussituationen för förebyggande av smittorisk. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att omklädningsplatser och toaletter hålls rena och att det finns möjlighet till handtvätt. Valvira kommer att publicera uppdaterade anvisningar för badstränder på miljö- och hälsoskyddets extranät i takt med att coronavirusläget framskrider.

Observerad blomning av cyanobakterier (blågrönalger) ska rapporteras mer noggrant än tidigare; mer information ges i brevets avsnitt om cyanobakterier.

Allmänna badstränder

Webbadresserna som gäller allmänna badstränder enligt förordningen 177/2008 ska finnas på kommunens webbplats året runt. Sidorna ska också vara lätta att hitta.

Tillsynsenheterna ska kontrollera uppgifterna om allmänna badstränder inom sina områden före 30.4.2020:

Följande punkter bör kontrolleras och vid behov uppdateras eller fogas till rapporten:

- Riktigheten av webbadresserna för badvattenprofilen och badvattenresultaten
- Förändringar som påverkar badstrandsförteckningen
- Publiceringen av badstrandsförteckningen innan badsäsongen börjar
- Allmänhetens möjligheter att påverka badstrandsförteckningen

Dessutom i VATI- systemet:

- Om koordinater saknas i uppgifterna om platsen:
 - *Kopiera ost- och nordkoordinaterna från bilaga 1 (talvärdena får inte ändras!)*
 - *Koordinatsystemet är EUREFFINMAANTIET (= ETRS89, WGS84)*

Dnr V/11021/2020

3.4.2020

På grund av utmaningar i rapporteringen enligt VATI-datasystemet ska tillsynsenheterna rapportera uppgifterna om badstränder förutom i VATI-systemet också i den bifogade badstrandsförteckningen (bilaga 1) och sända in dem senast 30.4.2020 till regionförvaltningsverket, varifrån förteckningen sänds vidare till Institutet för hälsa och välfärd (THL).

Kontroll och övervakning av badvattenkvaliteten samt provtagning

För regelbunden kontroll och tillsyn av badvattnets kvalitet utarbetas en kontrollplan där tidpunkterna för provtagning antecknas. När kontrollplanen utarbetas ska man beakta alla de krav som ställs på provtagningarna. Felaktiga tidpunkter för provtagning eller bortglömda provtagningar har ofta lett till att en viss badstrand i fyra badsäsonger har blivit utan badvattenklassificering. Inte ett enda provtagningsfel får förekomma när uppföljningen sker utgående från minimiantal prov. När uppföljningskalendern utarbetas bör man beakta den respons som regionförvaltningsverket och THL har lämnat om provtagningen under de senaste badsäsongerna.

Uppföljningskalendern utarbetas enligt följande principer för provtagning:

- Det första provet tas cirka en vecka, högst två veckor innan badsäsongen börjar.
- De minst tre påföljande proven (minst två i landskapet Lappland och i Kuusamo och Taivalkoski kommuner) tas med jämna mellanrum under badsäsongen.
- Tiden mellan provtagningarna får inte överstiga en månad, eller i praktiken 30 dagar.
- Med badsäsong avses perioden mellan 15.6 och 31.8 (i landskapet Lappland och i Kuusamo och Taivalkoski kommuner 25.6–15.8), då ett avsevärt antal badande kan förväntas besöka badstränderna.

Rapportering av badvattenkvalitet och tillsyn

På grund av de problem som förekommit i ibruktagandet av datasystemet VATI ska tillsynsenheterna rapportera uppgifterna om badstränderna och tillsynen både

1. i VATI-datasystemet och
2. i filen "*Prosenttipistelaskuri 2020.xlsx*" ("*Percentilkalkylator 2019.xlsx*"), bilaga 2.

Uppgifterna ska registreras i VATI, och bilaga 2 ska skickas till vederbörande regionförvaltningsverk senast 30.9.2020. THL rapporterar uppgifterna till Europeiska kommissionens datasystem för utgången av året.

Att beakta i rapporteringen:

- Uppgifterna ska vara korrekt införda.
OBS. I percentiltabellen ska nollresultat anges i formen "*määritysmenetelmän havaitsemisraja*" ("*detektionsgränsen för analysmetoden*"); formeln är logaritmisk (logaritm kan inte beräknas av värdet 0)
- När åtgärdsgränser och målnivåer överskrids bör man komma ihåg att rapportera resultaten av tilläggsprov och sinnesmässiga observationer samt "*Merkittävät hallintatoimenpiteet*" ("*betydande förvaltningsåtgärder*")
- Bilaga 2 innehåller en formel som automatiskt räknar ut klassificeringen av badvattnet.

Dnr V/11021/2020

3.4.2020

Klassificeringen av badvattnet bestäms utifrån resultaten av de prover för intestinala enterokocker och *Escherichia coli* som tagits under badsäsongerna 2017–2020. De kontrollerade resultaten för badsäsongerna 2017–2019 (bilaga 2) skickas från regionförvaltningsverken till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och används vid bestämning av badvattenklass.

Registrering av uppgifterna för år 2020 i VATI-datasystemet gör det möjligt att skapa en rapport i VATI som motsvarar percentiltabellen. Datasystemet innehåller de tidigare uppgifterna från åren 2017–2019, varvid rapporten kan utarbetas med hjälp av uppgifterna för detta år.

Alla badvatten ska vara klassificerade som minst tillfredsställande. Om badvattnet har klassificerats som dåligt i fem år i rad, eller om man inte före det i praktiken eller till rimliga kostnader lyckats klassificera badvattenkvaliteten som minst tillfredsställande, ska badstranden ställas under permanent badförbud och avlägsnas från badvattenförteckningen.

I samband med resultaten rapporteras de förvaltningsåtgärder som vidtagits under badsäsongen, t.ex. en utredning av föroreningssituationen eller uppföljning av överskriden åtgärdsgräns med hjälp tilläggsprov eller tillfälligt badförbud på grund av ansamling av cyanobakterier.

Badvattenprofil

För varje badstrand görs upp en badvattenprofil som beskriver badvattnets egenskaper och kvalitet samt faktorer som har en negativ inverkan på badvattnets kvalitet. Tidtabellen för när badvattenprofilen ska ses över beror på badvattnets klassificering: ju sämre klassificering, desto oftare ska badvattenprofilen ses över. Badvattenprofilen ska uppdateras alltid när sådana åtgärder vidtas i närheten av badstranden som påverkar badvattenkvaliteten eller när nya eventuella risker för badarnas hälsa observerats under föregående badsäsonger. Rekommendationen är att man tidvis kontrollerar och vid behov uppdaterar badvattenprofilen även för badstränder som klassificerats som utmärkta. Ett sammandrag av badvattnets kvalitet som grundar sig på badvattenprofilen ska finnas till allmänt påseende på badstranden och hela badvattenprofilen ska finnas tillgänglig på nätet.

Frekvensen av översyn av badvattenprofilen (SHM:s förordning 177/2008, bilaga IV):

	Utmärkt*	Bra	Tillfredsställande	Dålig
Minsta frekvens för översyn	5 år	4 år	3 år	2 år

* Valviras rekommendation, inte ett krav enligt förordningen.

Cyanobakterier

Blomning av cyanobakterier har förekommit allmänt i badvatten senaste sommar. Man bör vara beredd på cyanobakterieblomning även inkommande sommar, och observationer jämte åtgärder ska registreras mer noggrant än tidigare. Enligt förordningen (SHM:s 177/2008, bilaga I, tabell 2) överskrids åtgärdsgränsen i fråga om cyanobakterier om förekomst observerats i badvattnet eller vid badstranden.

Dnr V/11021/2020

3.4.2020

Bedömningen av rikligheten av förekomsten av cyanobakterier i badvatten bygger på sinnesmässiga observationer. Varaktigheten av förekomsten av cyanobakterier samt hanteringsåtgärder i samband med förekomsten, såsom information till allmänheten eller tillfälligt badförbud rapporteras i filen *Prosenttipistelaskuri 2020.xlsx* (bilaga 2) samt i VATI-systemet som provtagningshändelser (närmare anvisningar om rapporteringen finns på miljö- och hälsoskyddets extranät). Vid bedömningen av förekomstens varaktighet kan man t.ex. utnyttja badvattens dagliga uppföljning av badvattnet samt miljöförvaltningens uppföljning av cyanobakterier.

Bedömning av förekomsten av cyanobakterier, eller blågrönalger:

0	ingen förekomst	cyanobakterier har inte observerats på badvattnets yta eller i strandlinjen
1	liten förekomst	cyanobakterier kan observeras som grönaktiga flingor eller pinnar i badvattnet
2	riklig förekomst	badvattnet har en tydlig halt av cyanobakterier, eller små flottor av cyanobakterier har samlats på badvattnets yta, eller ansamlingar av cyanobakterier har drivit till badstranden
3	mycket riklig förekomst	cyanobakterier bildar stora flottor eller har drivit till badstranden som tjocka ansamlingar.

Man förhåller sig till observationer av cyanobakterier under antagandet att de kan vara till olägenhet för badares hälsa. Förekomst av cyanobakterier förutsätter uppföljning med tätare intervaller och information till allmänheten. Om det finns rikligt med cyanobakterier i badvattnet ska man lägga ut en symbol på badstranden med texten Avrådan från bad eller Badförbud, och information ska ges på badstrandens infotavla och webbplats. Anvisningar om information finns på Valviras webbsida Badvatten.

Badvattenburna epidemier

Badvattenburna epidemier är sådana som ska anmälas, utredas och rapporteras enligt statsrådets förordning (1365/2011). Anmälan om misstänkta badvattenburna epidemier ska göras till systemet för rapportering av livsmedels- och vattenburna epidemier (RYMY). Information om förebyggande och utredning av badvattenburna epidemier finns på THL:s och Valviras webbsidor som gäller badvatten. Under varma somrar har fekala mikrober orsakat badvattenburna epidemier, och under sådana somrar har även bakterier av släktet *Vibrio* orsakat enstaka insjuknanden, såsom hud- och öroninfektioner.

Bakterier som hör till släktet *Vibrio*

- Under en varm sommar kan bakterietillväxten öka i varma, lågsaltade kustvatten.
- I badvattenburen vibriosmitta är det inte fråga om kolera, utan vanligen en hudinfektion som fås via sår
- Bakterier som hör till *Vibrio*-släktet kan orsaka hälsorisk särskilt för personer vars motståndskraft är försvagad på grund av sjukdom eller långvarig läkemedelsbehandling och som har hål eller sår på huden.

Dnr V/11021/2020

3.4.2020

Mer information

Valvira, webbsidan Badvatten

<https://www.valvira.fi/web/sv/miljo-och-halsa/halsoskydd/badvatten>

THL, webbsidan Badsträndernas vatten (på finska)

<https://www.thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi>

THL, Webbplatsen Badvattenburna epidemier (på finska)

<https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi/uimavesivalitteiset-epidemi>

Valvira, Anvisning om utredning av badvattenburen epidemi

<https://www.valvira.fi/web/sv/-/utredning-av-badvattenburen-epidemi>

Anmälan av misstänkt badvattenburen epidemi (s.k. RYMY-systemet)

<https://palvelut2.evira.fi/rymy/>

THL, Webbsidan Cyanobakterier (på finska)

<https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi/sinilevat-eli-sinibakteerit>

THL, Webbsidan bakterier av Vibrio-släktet (på finska)

<https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi/vibrio-suvun-bakteerit>

Mer information ges av

Överinspektör Heli Laasonen, Valvira, tfn 029 520 9631, heli.laasonen@valvira.fiSpecialplanerare Outi Zacheus, THL, tfn 029 524 6374, outi.zacheus@thl.fi

Direktör

Jussi Holmalahti

Jussi Holmalahti

Överinspektör

Heli Laasonen

Heli Laasonen

Bilagor

Bilaga 1. Luonnos yleisten uimarantojen luetteloksi 2020.xlsx (utkast till förteckning över allmänna badstränder 2020) – endast på finska.

Bilaga 2. Prosenttipistelaskuri 2020.xlsx (sis. uimakausien 2017-2019 tarkistetut tulokset) (Percentilkalkylator 2020.xlsx (inkl. granskade resultat för badsäsongerna 2017–2019) – endast på finska.

OBS. THL skickar båda bilagor direkt till vederbörande regionförvaltningsverk.

För kännedom

SHM / Jarkko Rapala

THL / Carita Savolainen-Kopra ja Ilkka Miettinen